

Omexom
Puunaulakatu 13
28100 PORI
sari.laivonen@omexom.fi

Viite Lausuntopyyntö 7.3.2025

Aihe Honkajoki - Nokia Lausuntopyyntö Fingrid Oyj:n 400/110 kV voimajohtohanke

Omexom pyytää Satakunnan Museolta lausuntoa Honkajoki- Nokia voimajohdon sijoittamista Kyrön Kantin kylän alueelle.

Fingrid Oyj:n tarkoituksena on rakentaa uusi 400+110 kV voimajohto Honkajoelle suunnitellulta uudelta kytkinlaitokselta Nokian uudelle muuntoasemalle. Honkajoelta Karvian Korpikylään saakka uusi johto sijoittuu pääosin nykyisen 110 kV voimajohdon rinnalle, sen pohjoispuolelle. Karviassa, Kantin sähköaseman kohdalla, johdon linjausta on yleissuunnittelun kuluessa siirretty pohjoisemmas YVA:ssa tarkastellusta reitistä Kantin sähköaseman pohjoispuolella sijaitsevan korkean maston (467459988) takia. Siirron myötä johtolinjaus siirtyy lähemmäs Kyrön skanssia, joka on YVA-selostuksessa mainittu maakunnallisesti merkittävä rakennusperintökohde, jota koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Ote yleissuunnitelmakartasta mainitusta kohdasta on liitteenä 2. Voimajohto toteutetaan käyttäen pääsääntöisesti harustettuja teräsportaalipylväitä, ja sille lunastetaan 62 metriä leveä johtoalue, joka käsittää 42 metriä leveän johtoaukean ja sen kummallekin puolelle 10 metriä leveät reunavyöhykkeet. Johtoalue on esitetty liitekartassa 2. Voimajohto on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2029.

Alueella on voimassa Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 (2019), jossa alueelle ei kohdistu valtakunnallisia tai maakunnallisia rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman arvoalueita. Vireillä olevassa Satakunnan maakuntakaava 2050:ssa Karvian Kantin kylä on osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi, Kantin kylä.

Karvianjoen varrella sijaitsevassa Kantin kylässä on ollut myllytoimintaa 1700-luvulta alkaen. Myllykosken niskassa oleva kaksiraaminen saha sai privilegionsa 1846. Sahatoiminnan loputtua 1900-luvun alussa paikalla toimi taas mylly ja vuonna 1920 koskeen perustettiin Kantinkosken sähkölaitos.

Skanssi on Pohjanmaalle vievän kangastien varteen nuijasotien aikana perustettu varustus. Klaus Fleming rakennutti 1597 paikalle kaksi tykkipatteria. Vuonna 1636 kapteeni Georg Svinhufvud sai tehtäväkseen kunnostaa vallit sotilaskarkureiden kiinniottamiseksi. Suomen sodan aikana paikalla käytiin kahakka suomalaisten talonpoikaississien ja venäläisten kasakoiden välillä. Perimätiedon mukaan Kantin talon aitassa olevat luodinreiät ovat tämän taistelun jäljiltä. Aitta on vuodelta 1710 ja sen vieressä oleva toinen aitta on vuodelta 1769. Skanssin lähellä on pari tervahaudan pohjaa. Maantien varrella olevan Kantin talon päärakennus on 1870-luvulta ja sen arkkitehtuurissa on havaittavissa klassismin piirteitä.

Arvioinnissa todetaan, että "Vanha kylä, johon liittyy mielenkiintoista sotahistoriaa ja elinkeinohistoriaa."

Maakuntakaava 2050:ssa kohdetta koskee suunnittelumääräys: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä. Yhtenäisten ja avoimien viljelyalueiden säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Kyrön Skanssi on muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös, joka on valtioneuvoston päätöksen 17.11.2024 mukainen valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen alue. Lisätietoja kohteesta löytyy Kulttuuriympäristön palveluikkunasta linkistä <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000013382>.

Alueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa.

Satakunnan Museon kannanotto

Arkeologinen kulttuuriperintö

Valtakunnallisesti merkittävän Kyrön Skanssin linnakkeen raunion ympäristössä maankäytön suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota VARK inventoinnissa

todettuihin arvoihin ja ominaispiirteisiin. Linnake on toiminut siltavarustuksena valvoen historiallisen Kyrönkankaantien ja Karvianjoen ylittävän sillan liikennettä. Skanssia ympäröivää maisemaa rasittaa jo nykyisellään muinaisjäännösalueen ylitse kulkeva voimalinja.

Rakennettu kulttuuriperintö- ja maisema

Suunniteltu voimajohto sijaitsee YVA-ohjelmassa arvioidusta hieman pohjoisempana ja lähempänä Kantin kylän rakennuskantaa. Voimajohdon YVA-ohjelman käsittelyn jälkeen on valmistunut Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnin päivitys 2023, jossa Kantin kylä on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

Satakunnan Museo esittää, että voimajohdon reitti kulkisi aiemmin esitetyn mukaisesti. Mikäli se ei ole mahdollista, tulisi suunnitellun voimajohdin uuden sijainnin maisemallisista vaikutuksista suhteessa Kantin kylään laatia havainnekuvat, joissa voimajohdon maisemallinen vaikutus kylään on selvitetty.

Satakunnan Museo

Museonjohtajan sijainen, intendentti Akuliina Aartolahti

Tutkija Sanna Kuusikari

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen Ely-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä